

בית המשפט העליון

[18.3.85]

לפני המשנה לנשיא מ' בן-פורת

חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, ס"ח 148, סעיפים 9(א)(1), 9(א)(2) — חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, ס"ח 198, סעיפים 31(א)(1), 31(א)(2) — תקנות בתי המשפט (סדרי דין במשפט חוזר), תשי"ז-1957, ק"ת 1902, תקנות 4(א), 4(ב) — פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, נ"ח 421, סעיף 10א(ב).

בקשה למשפט חוזר, המוגשת עליידי מי שהורשע ברצח בכונה תחילה. הבקשה נשענת רובה ככולה על חומר שנאסף עליידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה ומוגשת קרוב לשנה ומחצה אחרי שהיועץ המשפטי לממשלה החליט, בעקבות המחקר שנערך, שאין מקום להגיש מטעמו בקשה למשפט חוזר. לטענת המבקש, יש בממצאים שונים — וביניהם בהודעה שנגבתה מהרופא המשפטי שבדקה, בהעדר הודעה שמסר אחד העדים, בכתמי דם ובנזולי קיבה שנתגלו על חולצת הנרצחת, בדו"ח פלינולוגי שעניינו הרכב הקרקע במקום עליו הצביע המבקש כמקום הרצח ובממצאים אחרים — כדי להוות "ראיה חדשה" בגור סעיף 31(א)(2) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.

בית המשפט העליון פסק:

- א. (1) לפי תקנה 4(א) לתקנות בתי המשפט (סדרי דין במשפט חוזר), תשי"ז-1957, יש להגיש הבקשה תוך תשעים יום מן היום בו נודע למבקש על קיום אחת העילות האמורות בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב].
- (2) בקשה למשפט חוזר מוגשת כרגיל עליידי מי שעודנו מרצה את עונשו, בעיקר כאשר מדובר בפשע המור. לפיכך, היותו של המבקש אסיר אינו נימוק העשוי להצניק חריגה מהמועד הקבוע בדין, קל וחומר כאשר בנסיבות העניין זכה המבקש בעודה, שלא כל אסיר זוכה לה.
- (3) במקרה דנן לא התקיים התנאי להארכת המועד הקבוע בתקנה 4(ב) לתקנות בתי המשפט (סדרי דין במשפט חוזר), היינו, כי "איחור בהגשת הבקשה נגרם שלא באשמתו או ברשלנותו של המבקש".
- ב. העדר תלונה עליידי מי שטוען שהוכה בידי חוקריו אומר "דרשני", מה שאין כן בהכרח העלאת תלונה עליידי מי שלא הוכה אך מבקש לערער את האמון בהודאתו.

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

- ג. העור ההודעה הנוספת בתיק החקירה — גם אם יש בו כדי להצביע על מעשה לא תקין מצד המשטרה — אינו מעלה ואינו מוריד לגופו של עניין.
- ד. אשר לטענה, כי טביעות אצבעותיו של המבקש לא נתגלו על תיקה של הנרצחת, אין ללמוד דבר לכאן או לכאן מהמימצא השלילי. שונה היה המצב, אילו העלתה בדיקת ההשוואה זהות או דמיון מוחשי בין הטביעות בתיק לבין טביעותיו של חשוד כלשהו. הסתרת מימצא חיובי הייתה מהווה הן "ראיה חדשה" והן הצדקה להורות על משפט חוזר.
- ה. (1) אין להכיר בראיה לצורך עריכתו של משפט חוזר, אם זו יכולה הייתה להיות בידי הנידון או יכלה להיות ידועה לו.
- (2) חומר, שהיה מצוי בתיק החקירה המשטרית והיה פתוח לעיונה של ההגנה, אינו בכלל ראיות, העשויות להצדיק עריכתו של משפט חוזר, אפילו בחרה ההגנה מטעמים השמורים עמה לא לעשות בו שימוש.
- (3) בנסיבות העניין, לא זו בלבד, שהראיות, עליהן הצביע המבקש, אינן, כל אחת כשלעצמה, "חדשה" ואינה בת משקל שבכוחו לחולל שינוי בתוצאה, אלא שגם בכוון המצטבר של ראיות אלה, יחד עם החומר שהיה לפני בית המשפט בראשונה, אין כדי לעורר ספק המצדיק היענות לבקשה. יתר-על-כן, זו גם המסקנה לאחר שנשקל מה שניתן לראות, ולו גם בדוחק, כראיות חדשות, לא רק עם החומר שהיה לפני בית המשפט אלא גם יחד עם החומר שהיה ושלא נעשה בו שימוש.

פסקי-דין של בית המשפט העליון שאוזכרו:

[1] מ"ח 3/81 — לא פורסם.

הערות:

לשאלה אם יש בעובדות ובראיות החדשות שהוצגו כדי לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון ראה: מ"ח 8/82 בדוריאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1) 397; מ"ח 6/84 מחאמ נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 498.

בקשה למשפט חוזר. הבקשה נדחתה.

ש' תוליה-כהן — בשם המבקש;

ר' רבין, סגן בכיר א לפרקליט המדינה — בשם המשיבה.

החלטה

לפניי בקשה למשפט חוזר.

בתפ"ח 145/75 של בית המשפט המחוזי, חיפה, הורשע המבקש עמוס ברנס (להלן — ברנס) ברצח בכוונה תחילה של רחל הלר (להלן — המנוחה). פסק הדין אושר בע"פ 127/76*. בקשתו לדין נוסף נדחתה (על-ידי הנשיא דאז אגרנט) וכן גם בקשתו למשפט חוזר (על-ידי הנשיא דאז זוסמן). אולם ברנס לא נת ולא שקט. הוא הפעיל גורמים

* פ"ד ל(3) 507.

החשנה לנשיא מ' בן-פורת

מגורמים שונים, תוך זעקה חוזרת ונשנית שהוא חף מפשע ומרצה עונש על לא עוול בכפו. נוכח עמדתו זו נחלץ משרד המשפטים לבדיקה מדוקדקת של הפרשה כולה. בדיקה אשר הניבה חוות-דעת מקיפה ויסודית. פרי עטה של הגברת קרפ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה. קשה שלא להתרשם מהעמל הרב שהשקיעה ומתשומת הלב שהקדישה לכל פרט בחומר הרב שנערם מאז פתיחת החקירה ברצח בשנת 1974 ועד לתאריך הדו"ח שלה (נספח ט' שלפניי). לא היה, נדמה לי, פרט כלשהו העלול להעלות הרהור. ולו גם קל שבקלים, בכיוון הטלה ספק באשמתו של ברנס, אשר הגברת קרפ פסחה עליו. בצדק צוין על-ידיה, שכל עניין בפני עצמו הוא אולי בבחינת זוטות, אלא שמטרתה הייתה לשקול את הכוח המצטבר של המכלול כולו. ראויים לציטוט דבריה לקראת סוף הדו"ח, אותם אביא כלשונם:

„כשלעצמי נראה לי כי שעתה הקשה של המערכת היא גם שעתה היפה. נכונות המשטרה לעשות ללא סייג וללא פניות לברור האמת, ולבדיקה עצמית, תהא פוגעת ככל שתהא, הצעדים הקשים והבלתי שגרתיים שנקטה כדי לאפשר בדיקה זו... כל אלה — יותר משיעידו על סטיות שבה, יעידו על חוסנה של המערכת, על אמינותה, ועל כוחה הפנימי.“

כן הודגשה שם הרומתו של ראש מחלקת חקירות ותביעות במשטרת ישראל, „שלולא עזרתו הברוכה, נכונותו — ללא פניות — לרדת לחקר האמת, תבונתו הרבה ועידודו“ לא הייתה בדיקתה מגיעה לכלל מיצוי.

לאור מחקרה סברה הגברת קרפ, שיהא מקום לשקול הגשת בקשה למשפט חוזר ביוזמת היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 9(א)(1) לחוק בתי המשפט, תשי"ז—1957 (כיום סעיף 31(א)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד—1984), וכי אם תיענה הבקשה, יתברר העניין על דרך של ערעור. המלצה זו הייתה מותנית בשניים: (א) בפתיחת הליכים פליליים בגין עדות שקר נגד סנ"צ מרקוס, ראש הצח"מ דאז, בעניינו של ברנס; (ב) בהנחה שהליכים אלה יסתיימו בהרשעתו ובית המשפט „לא יקבע... כממצא עובדתי כי מרקוס לא היה בשיחזור או כי אינו מאמין לראיות החדשות“. להבנת הדברים אבהיר, כי בנוסף על הודאתו של ברנס הסתמכה התביעה במשפט דלעיל (תפ"ח 145/75) גם על שיחזור, שנערך למחרת ההודאה. ברנס טען ומשיך לטעון, כי השיחזור הופסק, משום שהחליט לא להמשיך בו, שכן הכול היה מבויים ומשוכתב על-ידי אנשי משטרה, ובראשם סנ"צ מרקוס. ראייה לדבר, שסנ"צ מרקוס הופיע באמצע השיחזור, הפעיל נגדו אלימות ואיומים, וכתוצאה מאלה המשיך בדלית ברירה בשיחזור בו החל. סנ"צ מרקוס טען, שלא הופיע במקום השיחזור כלל. אדרבא, בתור ראש הצח"מ העדיף להיעדר מהזירה. על סמך ליקוטים של ראיות, ובעיקר הודעתו של סנ"צ עוזי נבות לפיה אמנם הופיע סנ"צ מרקוס תוך כדי השיחזור (כמתואר שם), הציעה איפוא הגברת קרפ להעמיד את מרקוס לדין פלילי על מתן עדות שקר במשפטו של ברנס, ואם יורשע בדין, ייתכן שיהא בכך כדי להוות בסיס לערוך משפט חוזר. אם יוכח, שמרקוס אכן אילץ את העותר

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

במכות או באיומים להמשיך בשיחזור, עשויה הרשעתו לערער את האמון הבלתי מסויג שבית המשפט רחש לו ולחזק את טענת ברנס, שגם הודאתו הוצאה ממנו תחת לחץ ומכות, וכי החם על הודאה וכן כתב במו ידיו דברים שהוכתבו לו על-ידי אנשי משטרה מבלי שיהא להם יסוד ושורש במציאות. למקרה שמרקוס יזכה בדין, סברה הגברת קרפ, כי „ניתן (יהא) עדיין לשקול בקשה בעילה לפי סעיף 9(א)(2) לחוק בתי-המשפט, תוך בחינת פרשנות בית המשפט בשאלת מהותן של ראיות חדשות“. במלים אחרות, במקרה האחרון יוכל אולי ברנס עצמו (ולא היועץ המשפטי לממשלה) להגיש בקשה לערוך משפט חוזר, תוך הסתמכות על עובדות או על ראיות, אם ייקבע שהן חדשות.

בית המשפט המחוזי אכן הרשיע את מרקוס ברוב דעות, אולם אפילו שופטי הרוב לא ייחסו לו שימוש באלימות במשך שהותו הקצרה במקום. גירסתו של ברנס, כאילו הוכה על-ידי מרקוס במעמד זה או אוליך בדרך פסולה אחרת להמשיך בשיחזור, נדחתה על-ידי כל שופטי ההרכב. יתרה מזו, הן בהכרעת הדין והן בגזר הדין נאמר, „כי גם אילו גילה הנאשם (קרי: מרקוס) מלוא האמת בנושא הופעתו לזמן כה קצר, במהלך השיחזור, לא היה בדבר כדי להביא את ביהמ"ש המחוזי בחיפה למסקנה שונה מזאת שאליה הגיע“ (ציטוט מתוך גזר הדין), וכי „לא מתקבל על דעתנו כי בית המשפט המחוזי בחיפה במשפטו של ברנס היה מגיע למסקנות שונות מאלו אליהן הגיע, אילו היה מרקוס מודה במהלך משפט הזוטא כי אכן הוא הופיע במהלך השיחזור בעת שברנס הפסיק לשתף פעולה...“ (ציטוט מעמ' 16 להכרעת הדין). קשה שלא להסכים עם מסקנת הרוב, שהופעתו של מרקוס במקום, כפי שהוארה שם, לא יכלה לעורר ספק לטובתו במידה המצדיקה הפיכת המסקנה המפלילה לזיכוי. אין גם לשכוח, שערעורו של מרקוס על הרשעתו התקבל, וכי בית-משפט זה קבע פוזיטיבית, כגירסתו, שחזא כלל לא היה במקום. אולם, לפנים משורת הדין מוכנה אני לשקול את הבקשה המונחת לפניי על סמך ההנחה, ששופטי הרוב של בית המשפט המחוזי הם שקלעו לאמת, כאשר קבעו, שמרקוס אמנם הגיע לאתר והתנהג כמחואר על-ידיהם. קשה להעלות על הדעת, שלהופעה כזאת יכלה להיות השפעה על קבילות ההודאה או על השיחזור, אם כי אי-אמירת אמת על-ידי קצין במשטרה עניין חמור הוא כשלעצמו. זאת ועוד, לפי מימצאי הרוב הגיע מרקוס רק בשלב האחרון של השיחזור, היינו, כאשר נותר לברנס להצביע על המקום, בו השליך את גופת המנוחה. היה די והותר בפעולות שקדמו להצבעה זו כדי לספק את דרישת „הדבר-מה“ בתמיכה להודאתו.

בינואר 1983, לאחר זיכויו של מרקוס בבית-משפט זה, החליט היועץ המשפטי לממשלה, שאין בדעתו להגיש מטעמו בקשה לעריכת משפט חוזר. אולם אפילו אז לא הזדרז ברנס ליוזם הגשת בקשה כזאת. לפי חקנה 4(א) לתקנות בתי המשפט (סדרי דין במשפט חוזר), תשי"ז—1957, יש להגישה „תוך תשעים יום מן היום בו נודע למבקש על קיום אחת העילות האמורות בסעיף 9(א) לחוק“ (סעיף עליו אעמוד בהמשך). אין ספק, שברנס געזר בעיקר, ואולי אך ורק, בפרי מחקרה של המשנה ליועץ המשפטי

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

לממשלה וכי הדו"ח שלה היה בידיעתו כבר בתחילת 1981. הבקשה המונחת לפניי הוגשה רק ב-7.6.84, כשנה וחמישה חודשים אחרי הודעתו של היועץ המשפטי לממשלה שאין הוא מתכוון לנקוט יוזמה וכשנתיים וחצי לאחר שכל החומר, לרבות הראיות עליהן הוא נשען, כבר היו בידי ברנס. זוהי תקופה החורגת לא רק אל מעבר לתקופה שקצב מחוקק המשנה אלא (לפחות לכאורה) גם אל מעבר לאיחור שניתן להסבירו ולהצדיקה. העותר לא חסך מאמצים להניע את אמות הספים ולהפעיל גורמים ציבוריים, פוליטיים ומשפטיים. מאמציו גם הוכתרו בהצלחה לא מבוטלת, כאשר נשיא המדינה הפחית את תקופת המאסר לשתיים-עשרה שנים במקום מאסר עולם. תמוה הדבר, שדווקא לצעד ההכרחי להוכחת חפותו — הגשת בקשה לערוך משפט חוזר — לא התפנה אלא באיחור כה מופלג. באי-כוחו המלומד, עו"ד שלמה תוסיה-כהן, טען לפניי, ששולחו ניאות לקבל את ההקלה בעונש בלי חמדה, אך ורק כדי שיוכל, בהיותו משוחרר, לפעול ביתר מרץ להוכחת חפותו. ברם, כאמור, נעשתה מלאכתו — מלאכה מעמיקה ויסודית — בידי אחרים, ולא היה כל צורך בפעולה אישית מצדו כדי להגיש את הבקשה למשפט חוזר עוד בהיותו בכלא. שום ראיה עליה נשענת בקשתו לא הושגה ביוזמתו או על-ידיו והן נשאבו רובן ככולן מהחומר המצוי במחקרה של גב' קרפ. בקשה למשפט חוזר מוגשת כרגיל על-ידי מי שעודנו מרצה את עונשו, בעיקר כאשר מדובר בפשע חמור. לפיכך נוטה אני לחשוב, שהיותו אסיר אינו נימוק העשוי להצדיק חריגה מהמועד הקבוע בדין. קל וחומר כאשר זכה בעזרה שלא כל אסיר זוכה לה. לפיכך נוטה אני לחשוב, שלא נתקיים בעניינינו התנאי להארכת המועד לפי תקנה 4(ב), היינו, כי „איחור בהגשת הבקשה נגרם שלא באשמתו או ברשלנותו של המבקש“.

אולם, לפי הצעתי, חזרה בה באת-כוח היועץ המשפטי לממשלה (הגברת רבין), ברוב הגינותה, מן הטענה המיקדמית, כדי שהבקשה בפרשה, שהטרידה גורמים כה רבים בציבור, תתברר לעיצומה.

2. הסעיף הנוגע לעניינינו הוא 31(א)(2) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], שזו לשונו:

„31(א) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא רשאי להורות כי בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שיקבע לכך, יקיים משפט חוזר בענין פלילי שנפסק בו סופית, אם ראה אחד מאלה:

(1) ...

(2) נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון, ובשעת בירור משפטו לא יכולות היו להיות בידי הנידון או להיות ידועות לו.“

החשנה לנשיא מ' ברפורת

התנאים, בהם מותנית סמכותי על-פי סעיף זה, הם איפוא כלהלן:

(א) קיימת עובדה חדשה או ראיה חדשה.

(ב) העובדות או הראיות החדשות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה לפני בית המשפט בראשונה, עשויות לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון.

בבואי לשקול אם התנאים נתקיימו, עלי להוציא מכלל שיקולי ראיות או עובדות, אשר בשעת בירור המשפט בראשונה, יכולות היו להיות בידי הנידון או להיות ידועות לו.

אסקור איפוא את הראיות, אותן רואה הסניגור המלומד כ"חדשות", ואעמידן, אם הן חדשות, במבחן שקבע הסעיף הנ"ל:

(א) במסגרת איסוף החומר על-ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה נגבתה, בין היתר, הודעה מאורי גלי, אשר היה בשעתו נהג של הצח"מ בראשותו של שאול מרקוס (נספח כ' לדו"ח קרפ). ההודעה נוגעת לשאלה, אם בזמן השיחזור היה מרקוס נוכח לדברי גלי, הוא אמנם הסיע את מרקוס למקום השיחזור ואף ראה אותו מסתובב זמן מה בשטח, אך אל הרכב בו ישב עמוס ברנס כלל לא ניגש. גלי עזב את ישראל זמן קצר לפני המועד, בו אמור היה להעיד במשפטו של מרקוס, ומאז לא חזר.

ניתן לראות בגירסת גלי, "ראיה חדשה", אם כי קבילותה מוטלת בספק בשל העדר יסוד לקבוע, שעניבתו את הארץ הייתה מזחמת שימוש באמצעי פסול, תנאי חיוני להפעלת סעיף 10א(ב) לפקודת הראיות [נוסח חדש], חש"א—1971. אולם ברור, לדעתי, שיותר משיכולה, "ראיה חדשה" זו לעזור לברנס, עשויה היא לחזק את זיכוי של מרקוס. ההודעה סותרת את הראיות האחרות שהובאו במשפטו. יתרה מזו, אילו הייתה הודעת גלי משקפת את מה שאירע במציאות, כי או לא הייתה למרקוס כל סיבה להתכחש לביקורו באתר השיחזור. היה זה אך טבעי, שראש הצח"מ יערוך ביקור כזה לדקות ספורות. מכל מקום, יוצאת אני (כזכור) מתוך הנחה, שמרקוס אכן הגיע לזירת השיחזור, כמתואר בפסקידין הרוב במשפטו. הנחה זו נוחה לברנס לפחות באותה מידה. ברם, דעתי היא — כדעת השופטים המלומדים במשפט מרקוס — שאין זה סביר לגרוס, שתוצאת המשפט עשויה הייתה להשתנות לטובתו של ברנס.

(ב) "ראיה חדשה" רואה הסניגור הנכבד גם בשתי הודעות נוספות שנגבו מד"ר בלוך (נספח כ"ד מיום 19.2.81, ונספח כ"ה מיום 20.2.81) וכן בזכרון דברים (מיום 15.2.81) שרשם מר גולדברג, דורש טובתו של ברנס. על שיחה בין השניים ואשר שניהם חחומים עליו. להבנת הדברים, אזכיר, כי ברנס נבדק בשעתו — לאחר ההודאה והשיחזור — על-ידי ד"ר בלוך, שהוא רופא משפטי במסגרת המכון לרפואה משפטית, כדי לקבוע, אם קיימים על גופו סימני חבלה. כאלה לא נמצאו. מצבו של ברנס בזמן הבדיקה גם תועד בצילומים בשחור-לבן ובשקופית צבעונית. לגבי העדר סימני חבלה

המשנה לנשיא מ' ברפורת

לא השתתה גירסתו של ד"ר בלוך גם היום. לפי גירסה זו נשאל ברנס בשעת הבדיקה באיזה חלק מגופו חבלו בו, אך הוא לא הצביע על שום מקום ספציפי.

מה איפוא נתחדש בגירסתו של ד"ר בלוך? שבהודעותיו הנ"ל משנת 1981, להבדיל מגירסתו בעבר, שוב אין הוא מוכן לשלול את האפשרות, שבעת הבדיקה טען ברנס ביוזמתו כי הוכה. הדברים נאמרו בצורה הנוחה ביותר לברנס בזיכרון הדברים, שרשם (כזכור) מר גולדברג. אביאם כלשונם:

„זכרון דבריי

בתאריך 15.2.81 בשעה 19.30 ב"ב החולים הדסה בירושלים נפגשתי עם דר. בצלאל בלוך ושאלתי אותו האם ברנס כאשר הובא אליו לבדיקה גופנית בזמנו התלונן שקיבל מכות מהחוקרים. דר. בלוך ענה לי שכעת משחזר את כל העניין. והוא נזכר שברנס לא נשאל על ידו אם השתמשו עליו באלימות או אם קיבל מכות אבל ברנס למיטב זכרונו * ע.ג. אמר מיוזמתו הוא שהוא קיבל מכות מהחוקרים. אני מבקש לציין אמר דר. בלוך ששום לחץ לא הופעל עלי מטעם המשטרה ואני או פשוט שכחתי את הפרט הזה וכעת נזכרתי בו. נכון שבאיזשהו שלב תוך הבדיקה או בסוף הבדיקה אחד השוטרים יצא להתערב בעצם הבדיקה ואני אמרתי לו אל תתערב בעבודה שלי.

(—)

(—)

מוכנה אני להרחיק לכת ותוך התעלמות מההודעות של ד"ר בלוך (הנוחות לברנס פחות) להתייחס אך ורק לדברים הכתובים בזיכרון הדברים, וגם זאת לא רק כאל שיחזור (כעולה מהכתוב) אלא כאל עובדה קיימת, לפיה אמר ברנס בשעת הבדיקה, מיוזמתו, שהוא הוכה על-ידי החוקרים. אפילו כך, אין זו „ראיה חדשה“, שהייתה עשויה לשנות את הוצאות המשפט לטובתו או להטות את הכף, ולו גם קמעא, לזכותו. כפי שקבע בית המשפט במשפטו, התחרט ברנס עד מהרה על הודאתו. חרטה כזאת מתיישבת היטב עם גיסיין להיחלץ הימנה על-ידי העלאת טענה שהוכה. ערה אני לכך, שבפסק הדין שהרשיעו ציינו השופטים (בין היתר), שברנס לא התלונן על מכות בעת בדיקתו של ד"ר בלוך. אכן, העדר תלונה על-ידי מי שטוען שהוכה אומר „דרשני“, מה שאין כן בהכרח העלאת תלונה על-ידי מי שלא הוכה אך מבקש לערער את האמון בהודאתו. עובדה היא (כזכור), שהבדיקה לא העלתה כל סימני חבלה על גופו של ברנס, וכאשר נשאל היכן הוכה, לא הצביע על חלק מסוים כלשהו. יתר-על-כן, במשפטו העיד, שהכוונו בפניו מכות חזקות באגרופים, וקשה להעלות על הדעת אפשרות, שאלה לא הותירו כל סימן. יוצא שהבדיקה, כאז כן עתה, אינה תומכת בטענתו כי הוכה. זאת ועוד, כפי שציינו השופטים בפסק הדין שהרשיע את ברנס, הוא לא התלונן על מכות, כאשר הובא לפני שופט להארכת מעצרו. במעמד זה העיד מרקוס, שברנס משתף פעולה ומודה במעשה

* המלים „למיטב זכרונו“ מחוקות במקור — המערכת.

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

הרצח. אילו הייתה אמת בגירסת המכות, סביר היה שברנס ישתמש בהודמנות שניתנה לו לומר את דברו ולחקור את מרקוס. אולם כאשר השופט הזמינו במפורש להגיב ולחקור, הוא הסתפק באמרו:

„אין לי מה לדבר בינתיים. אינני רוצה לחקור את העד הנ"ל.“

הניסיון להיבנות מהמלה „בינתיים“ אינו אלא משענת קנה רצוף. מי שזה מקרוב התעמרו לו, הפליאו בו מכות והכריחוהו לחתום על הודאה כוזבת בביצוע רצח, סביר שיקפוץ על ההודמנות לחשוף דווקא בפני שופט את העלילה הנוראה שטופלים עליו.

מכל מקום, מסקנתי מן המקובץ היא, שאין בכוחה של „הראיה החדשה“ בה עסקינן — לבדה או יחד עם החומר האחר שהיה בפני בית המשפט בראשונה — כדי להטות את הכף לזכותו.

(ג) במסגרת מחקרה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה נגבתה ב-24.2.81 הודעה מעד התביעה מקס בוחבוט, ומתוכה עולה, שבוחבוט מסר בשעתו למשטרה שתי הודעות, ולא רק את זו המצויה בחומר הקיים, שונאריכה 22.4.75 (להלן — ההודעה הראשונה). להבנת חשיבותה של ההודעה החסרה אבהיר, כי בהודעה הראשונה אמר בוחבוט, שהוא אמנם נסע באוטובוס עם ברנס (יחד עם חבר נוסף בשם בנצי) מחיפה לעכו, אך לא ביום רביעי בערב (הוא ליל הרצח) אלא ביום חמישי של השבוע שלפניו. אולם — כמוסבר בהודעתו החדשה (מיום 24.2.81) — הוברר לו מפי החבר בנצי, שהנסיעה הייתה לא ביום חמישי של השבוע הקודם כי אם בתאריך אחר, בד בבד ברור שלא היה זה בליל הרצח. בוחבוט, אשר למקרא הודעותיו התרשמתי שהינו אדם אמין ובעל מצפון, היה מוטרד מהעובדה, שהוא לא זכר לאשורו את תאריך הנסיעה המשותפת, אם כי זכר (כאמור), שזה לא היה בערב הקובע. לפיכך, שיחזר תחילה את הפרטים בעזרת אשה וכך הגיע לאותו יום חמישי של השבוע הקודם (כפי שמסר בהודעתו הראשונה). לאחר מכן פנה בעניין זה אל בנצי והתברר שהלה נסע לחתונה, בדרך זו הגיע לתאריך (החתונה), שהוא שונה הן מליל הרצח והן מהתאריך שהעלה בשיחזורו. מחמת רצינות העניין, ראתי לנכון לפנות למשטרה כדי לתקן את הודעתו הראשונה ולהסביר את תוצאות בירוריו. משום מה לא נגבתה ממנו הודעה על כך, או שנגבתה ונעלמה. יתרה מזו, לקראת עדותו במשפט הטריח עצמו איש משטרה לביתו של בוחבוט כדי לרענן את זיכרונו לפי הודעתו הראשונה. ניסיון זה עורר את כעסו של בוחבוט, ובצדק, למקרא ההודעה החדשה (מיום 24.2.81) לא נותר בלב הקורא כל ספק, שבוחבוט גינה את ניסיונו של איש המשטרה לשדלו להעיד לפי גירסה זו, כדי שעדותו תישמע יותר אמינה ועקבית. בוחבוט לא רצה להסתפק בפחות מהאמת במלואה, ועל כך יש לשבח. אולם — כמובהר בהודעתו החדשה — כאשר נשאל במשפטו של ברנס אך ורק אם הנסיעה המשותפת הייתה בליל הרצח, ענה בלב קל ובמצפון נקי — בשלילה. בלשונו, „אכן גולה מעל לבי“.

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

סיכומו של דבר, העדר ההודעה הנוספת — גם אם יש בכך כדי להצביע על מעשה לא תקין מצד המשטרה — אינו מעלה ואינו מוריד לגופו של עניין, שכן הנסיעה המשותפת לא הייתה בליל הרצח, וזו הנקודה הקובעת. אגב, ברנס לא הזמין כעד מטעמו את בנצי כדי להוכיח (או לפחות לעורר ספק לטובתו), כי בוחבוט הוא הטועה בעניין מועד הנסיעה המשותפת ולא ברנס עצמו. הימנעות זו מחזקת גם היא את אמינות גירסתו של בוחבוט.

גם על שיחה עם בוחבוט רשם גולדברג זיכרון-דברים, לפיו כאילו אישר בוחבוט, כי האמת היא שהוא אינו זוכר בדיוק מתי הייתה הנסיעה המשותפת באוטובוס מחיפה לעכו. צר לי לומר, שזיכרון הדברים מכיל רק את חצי האמת. משום מה לא ראה מר גולדברג לציין, שדבר אחד זוכר בוחבוט היטב: שהנסיעה לא הייתה בליל הרצח.

כאמור, אך מחזקת ההודעה החדשה את אמינותו של בוחבוט. שהעיד מזיכרונו, כי הנסיעה לא הייתה בלילה הקובע. לעדות זו חשיבות מיוחדת, אותה ברצוני להבהיר ביתר שאת:

בזמן הנוגע לענייננו, אוקטובר 1974, נמנה בוחבוט עם עובדיה של חברת "עמידר" בעכו, וגם ברנס אמור היה להתחיל לעבוד שם. משלא הופיע (כנראה באחד בנובמבר), התעניין בוחבוט אצל אמו מה הסיבה, ואז שמע, שברנס נעצר בקשר לפרשת הרצח. כאשר שוחרר ממעצרו (ב-6.11.74) הופיע ברנס לעבודה, ואז פנה לבוחבוט וסיפר לו, כי אמר למשטרה שנסעו יחדיו באוטובוס בליל הרצח. בוחבוט הרהר בדבר, שיחזר את האירוע עם אשתו ואחד לברנס, שהוא טועה, שכן נסיעתם המשותפת (יחד עם בנצי) הייתה בתאריך אחר. בירור זה ותגובתו של בוחבוט היו זמן קצר יחסית, כשבועיים ימים, לאחר הרצח (בליל חמישי, היינו יום רביעי בלילה, 23.10.74). אף-על-פי שנאמר לו שזו טעות, המשיך ברנס, גם כאשר נעצר שנית, ב-14.4.75, לדבוק בטענתו, שנסע בערב הקובע מחיפה לעכו בחברת בוחבוט ובנצי. במסמך נ/8 רשם ברנס "דברים שנראים לי לזכותי", ובהם:

"מיד אחרי המבחן נסעתי הביתה, נפגשתי עם עובד עמידר מקס בוחבוט ובנצי — עלינו לאוטובוס לכיוון עכו, ומעכו הלכנו רגלי עם האופניים של מקס לכיוון הבית".

התיאור תואם בכול את זה שבהודעת בוחבוט פרט לתאריך הנסיעה המשותפת.

ברנס הבין הבן היטב את חשיבות הנסיעה באוטובוס, שכן ללא רכב פרטי לא ניתן היה לבצע את מעשה הרצח על כל גלגוליו. בהודעה, שתאריכה 19.4.75 — היינו אחרי ההודאה ת/11 והשיחזור — הוא טען, כי בבואו לעכו בליל הרצח הוא פגש את חברו דוד פדידה; לאחר ישיבה משותפת בבית-קפה, הלכו יחדיו לדירת פדידה כדי ללון שם.

החשנה לנשיא מ' ברפורת

רק למחרת בבוקר הוא חזר הביתה ומצא את אמו דואגת לשלומי. ברם, גם גירסה זו (כקודמתה) הופרכה. פדידה העיד מטעם החביעה ואמר, כי אותו לילה לא ישן ברנס בביתו וכי „הפעם האחרונה שהנאשם כן ישן אצלו הייתה כ-10 חודשים קודם לכן”. מול פני עדות זו נסוג ברנס ואמר בעדותו, שהמציא גירסה זו, משום שהשוטר החוקר לא היה משום מה מרוצה מגירסתו שישן בביתו והאיץ בו „להיזכר” היכן באמת ישן. „אז לכן שיגע את דעתי איך זה יכול להיות, אם ישנתי בבית אתה גותן לי משהו אחר לזכור? אז לכן נזכרתי ואמרתי אז יכול להיות שישנתי אצל דוד פדידה, והיות וישנתי אצלו לא פעם ולא פעמיים”.

רק פתי יאמין, שלאחר ההודאה והשיחזור עדיין לא באה המשטרה על סיפוקה ועודדה את ברנס, בניגוד לכל היגיון, לחפש גירסה מלאכותית, לפיה ישן מחוץ לבית הוריו, ובכך לסחור את הנאמר בהודאתו. מצד אחר, ייתכן גם ייתכן, שנוכח חרטתו על שהודיה ניתנה לו הזדמנות להניח יסוד לחפותו, כגון על-ידי אליבי שיוכח כנכון. אדם חף מפשע — בעיקר אם נעצר (כמו ברנס) כשבוע בלבד אחרי המעשה בו הוא מואשם — יאמץ את זיכרונו וידבק בגירסת האמת בקשר לתנועותיו בזמן או ביום הקובע. כזכור, שוחרר ברנס ממעצרו הראשון כעבור כשישה ימי מעצר, תקופה מספיק ארוכה לשיחזור הפרטים. שיחזור זה צריך היה לעזור לו לזכור היכן היה באמת גם בשלב מעצרו השני ב-14.4.75. יצוין, כי בעדותו אמר ברנס, כי בבואו לעכו „ישר נכנסתי הביתה והלכתי לישון”. אולם, כפי שנאמר בפסק הדין המפורט והמנומק היטב בו הורשע, נמנע משום מה מלהזמין את אמו בתמיכה בגירסתו. אביא קטע מדברי השופטים:

„אם אמנם האמור בת/7 איננו אמת אף אליבא דנאשם עצמו, ואם אכן לן אותו לילה בביתו, כאשר הוריו בבית אזי בנסיבות האמורות מה היה יותר טבעי שההגנה תזמין לעדות את אחד מהוריו כדי לאשר עובדה חשובה זו במשפט כה רציני, שבו סניגורו המלומד לא חסך מאמצים כדי למצוא כל עד שיכול היה, לדעתו, לעזור לנאשם בעדותו. נוסף גם שאמו הייתה נוכחת באולם במשפט הממושך הזה יום יום, ולא היה שום קושי להזמין אל דוכן העדים. לנו נראה כי עצם ההמנעות הזו מלקרוא לאם לעדות, אומרת דרשני” (עמ' 25—26 לפסק הדין).

כחלק מהחומר הנוגע לדיון בבקשה שלפני המציאה לי פרקליטות המדינה תמליל של שיחה בין ברנס לאחיו שמעון (נ/14). למקרא הכתוב נמצאתי למדה, שברנס פשוט קיווה, שפדידה יעשה עמו חסד ויאשר במשטרה את גירסתו שישן בביתו, ואז (בלשונו) זה היה „קורע להם את כל הנשמה” (שם, בע' 6). במקום אחר באותו מסמך הוא אומר: „חיפשו, חיפשו את האליבי. לא היה לי, חיפשתי מאיפה לסחוט אליבי”. לכן השליך יהבו על פדידה והביע משאלה, כי „אלוהים יציל את המצב ביום רביעי זה, דוד יגיד עמוס ישן אצלי”. יודגש, שבתמליל זה כופר עמוס ברנס באשמה, וניתן להבין זאת ברצונו

החשנה לנשיא מ' בןפורת

שלא יתגלה קלוגו. אפילו בהודאתו ת/11, כאשר פרק לראשונה את האמת שהעיקה על מצפונה. הוסיף ואמר:

אני עד היום לא סיפרתי את האמת למרות שבמספר הזדמנויות ניסיתי לחפש אפשרות להוריד ממני את הקושי הזה ולהיות אדם נקי. אני מצטער על מה שעשיתי. זה היה דחף ואני מבקש לא לגלות לאיש זה יבייש אותי ולא לערבב את בני המשפחה" (ההדגשה הוספה — מ' ב"פ).

על פני הדברים מתיישב הכתוב בציטוט דלעיל עם סיפורו של עמוס ברנס ולא עם תכתיב של גורם חיצוני, איש (או אנשי) משטרה. האח שמעון ושכנה אמנם העידו במשפט, שאותו ערב חנתה המשאית ליד בית האח, אולם עדותם לא נמצאה מהימנת. יתרה מזו; מסתבר, שבמשטרה טענו שמעון ואשתו דבר והיפוכו. שניהם אמרו, שנסעו אותו ערב לקולנוע, אך בו בזמן ששמעון אמר שנסעו באוטובוס (ואת המשאית החונה ראה בצאתו ובבואו), אמרה אשתו שנסעו לקולנוע במשאית. האישה — גיסתו של ברנס — לא הוזמנה מטעם ההגנה, ולו אך כדי לסתור את הנאמר בהודאה ת/11, שמסרה לברנס בליל הרצח את מפתחות המשאית. ההודעות הסותרות של בני הזוג כמתואר ואי-הזמנת הגיסה לעדות מוסיפים נופך של אמינות למסופר בהודאה.

הרחבתי את היריעה במסגרת טענה מצומצמת כשלעצמה, לפיה העדרה של הודעה נוספת שמסר בוחבוט מהווה "ראיה חדשה", העשויה לפחות יחד עם החומר האחר, לשנות את התוצאה המרשיעה אליה הגיעו במשפטו של ברנס. עשיתי כן כדי לבחון את השאלה מכל היבטיה. מסקנתי היא — על בסיס השיקולים שפרשתי לעיל — שהסניגור המלומד לא הצביע על "ראיה חדשה", וכי אף אם תמצי לומר "חדשה היא", אין בה דבר וחצי דבר העשוי, ולו גם בדוחק, להשפיע על התוצאות במשפט. ראינו שכל טענותיו של ברנס, הקשורות לנסיעה מחיפה לעכו בערב הקובע, הופרכו ונמצאו כוזבות, ואילו הגירסה בת/11, לפיה הגיע מעכו לחיפה (לבחינה בירדעם) במשאית של אחיו, לא נסתרה בעדות הראויה לאמון. אדרבא, הגירסה מתחזקת לאור ההימנעות של ברנס להזמין לעדות את גיסתו ולאור הסתירות בהודעות שמעון ואשתו (אשר במסגרת בקשה למשפט חוזר אינני מנועה, למיטב הבנתי, לשקול).

(ד) "ראיה חדשה" מבקש הסניגור לראות בעובדה, שעל חולצתה של הנרצחת נמצאו כתמי דם ונוזלי קיבה. נוזלים אלה מקורם, ככל הנראה, בנוזילה, שנגרמה כתוצאה מהחנק. המסקנה מאלה היא, לטענתו, שהמנוחה לבשה את החולצה גם בשעת מותה. בניגוד לסיפורו של ברנס, שהוא הסיר את חולצתה של המנוחה עוד בשלב ההתעלסות.

לדחיית הטענה דייני אם אומר, שאין זו "ראיה חדשה", שהרי בגדיה של המנוחה נמצאו בתוך תיק שהוחבא מתחת לגשרון עוד לפני שברנס מסר את ההודאה ת/11. לא

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

היה דבר, ומכל מקום לא הוכח שהיה דבר, שמנע בעד ברנס וסניגורו דאו לעיין במוצגים אלה. זוהי איפוא ראייה מסוג הראיות (בלשון סעיף 31(א)(2) סיפא) אשר „יכולות היו להיות בידי הנידון או להיות ידועות לו”, אם כי ייתכן שלא נתנו דעתם עליה.

א

אולם גם לעיצומה אין „הראיה” (אפילו אינה „חדשה”) מעמידה בספק את אמיתות ההודאה, שרבים בה דווקא סימני האמת. אפרט את אלה תחילה:

ב

בחלק הקדמי של ראשה נמצאו על המנוחה שפכידם תתי-עוריים, שיכלו להיגרם על-ידי הנחתת מכה חזקה העשויה לגרום אובדן הכרה. נקבע, שמותה נגרם מחנק עקב כריכת חוט סביב צווארה. מימצאים אלה תואמים תיאום מלא את המסופר בהודאה ת/11. לדבריו, התעלסו הוא והמנוחה מרצון, אך בשלב מסוים — כאשר יצרו כבר גבר עליו והוא החליט לבוא על סיפוקו המלא — היא גילתה התנגדות שהטריפה את דעתו, ואז (בלשונו) „הייתי חייב להמם את רחל בגלל התנגדותה... הרגשתי שרחל מאבדת את הכרתה”. בראותו כך החל מתלבט אם להבהילה לבית-חולים או „להסתירה”. הוא בחר בדרך האחרונה, קרע כתפייה מחזייתה וקשר אותה חזק סביב צווארה. אחר כך אסף את בגדיה והכניסם לתיק, הוביל את הגופה, כבדת דרך במשאית והשליכה עירומה בצד הכביש. את התיק שהכיל את הבגדים הסתיר מתחת לגשרון.

ג

ד

עד כאן מאמתים המימצאים את סיפורו על כל פרטיו.

ה

ברם, הטענה היא, שהסרת החולצה בשלב ההתעלסות (כגירסתו של ברנס בהודאה) אינה מתיישבת עם נוכחות נזולי הקיבה עליה, שכן אלה נשפכו בעקבות החנק, כלומר בשעת מותה. לדעתי, אין כאן סתירה העשויה להפחית ממשקל ההודאה, הן משום שרבים בה סימני האמת (כמתואר לעיל) והן משום שגם אם חולצתה נמצאה בקרבת מקום, יכולה הייתה להתלכלך כגון תוך כדי סחיבת הגופה או כתוצאה מניגוב הגופה לפני הכנסתה למשאית. אין מדובר בפריט לבוש, שהיה מונח במרחק ממקום האירוע ואשר נותר שם לאחר סילוק הגופה. סביר איפוא שהבגדים התערבבו זה בזה, וסביר (כאמור) שניגבו את הגופה כדי שלא תותיר סימנים במשאית אליה הוכנסה. קיימת (בין היתר) גם אפשרות, שכחלק מהתנגדותה חזרה המנוחה ולבשה את החולצה שהוסרה מעליה. זאת ועוד, בשלב מסוים ברנס שוב לא ידע, לפי תיאורו, מה הוא עושה, וייתכן שתוך כדי התלבטותו אם להבהילה לבית חולים הוא עצמו הלביש את חולצתה, אך התחרט והחליט „להסתירה”.

ו

ז

מכל מקום, נוכח המכלול כולו לא היה, לדעתי, כל סיכוי מלכתחילה, שהימצאות נזולי הקיבה על החולצה תעמיד את הודאתו בספק. נקבע, שההודאה נמסרה מרצונו הטוב והחופשי, ומימצא זה נומק נמק היטב בהחלטה מפורטת ולאחר דיון יסודי. לאור

המטנה לנשיא מ' בן-פורת

השיקולים, שהדריכו בזמנו את בית המשפט, מחוירה „הראיה“ עליה מבקש הסניגור להישען, ולא נותר לה ולו גם משקל נוצה.

הזכרתי, כי לפי המתואר ב-ת/11 אחז בברנס בשלב מסוים של ההתעלסות מעין טירוף ושוב לא ידע את אשר הוא עושה. ברנס אינו סאדיסט, אך כפי שנאמר בחוות-דעתו של ד"ר מאיר, יכול מעשה אכזרי להתבצע גם על-ידי אדם, אשר בחיי היומיום הינו שקט ומנומס. אלא שבתחום כלשהו (בענייננו — בחיי המין) ובנסיבות יוצאות דופן עלול הוא להתנהג כסאדיסט. מצב זה תואם את התיאור בהודאה. הוא נאחז מעין טירוף, התלבט בין הבאת המנוחה לבית-חולים לבין הסתרתה — לבטים שמן הסתם לא יטרידו אדם שהוא סאדיסט מטבעו — ולאחר מעשה התייסר על שהגיע לידי ביצוע פשע כזה. כך גקלע למצב, בו סבל מדחף לפרוק מעל מצפונו את המעשה הנורא אך בד בבד בוש לחשוף את האמת קבל עם ועדה ולהמיט חרפה על משפחתו.

גם הפעם פרשתי יריעה רחבה מעבר לנחוק, זאת כדי להבהיר, ש„הראיה“ אינה „חדשה“ וגם אינה בת משקל שבכוחו לחולל שינוי בתוצאה.

(ה) ביוזמת משרד המשפטים, במסגרת המחקר שהוזכר לעיל, הוזמן דו"ח פלינולוגי, לפי הרכב הקרקע במקום עליו הצביע ברנס כמקום הרצח שונה שוני מהותי מהרכב הגרגרים שנמצאו על המנוחה ובבגדיה.

אין זו ראיה „חדשה“ אלא (כמו קודמיה) ראיה, שיכולה הייתה להיות בידי הנידון או להיות ידועת לו (סעיף 31(א)(2) סיפא לחוק הנ"ל). אולם גם בעניין זה, כדרכי בהחלטה זו, אתיחס לראיה גם לגופה.

אפילו הוכח במשפטו של ברנס, שהרכב הקרקע אינו תואם את השרידים על גופה ובגדיה של המנוחה, לא היה בכך כדי להושיעו, שכן בית המשפט הביא ממילא בכלל חשבון את האפשרות, שברנס הצביע בטעות לא על המקום הנכון, זאת ועוד, בהודעתו ת/11 הוא עצמו אומר: „את הפרדס איפה עשיתי לה בין הרגלים אני זוכר בערך מאחר והיה חושך“ (ההדגשה הוספה). כדאי גם לציין, שמשדד המשפטים, שיוזם (כזכור) את עריכת ההשוואה, קיבל בינתיים חוות-דעת סותרת, ובה ביקורת קשה על הדו"ח הקודם (נספחים ל"ט ו-מ').

מכל מקום, הצליח ברנס לאתר את הגשרון, שמתחתיו נמצא (על-ידי אחד דמרי) התיק, שהכיל את חפציה האישיים של המנוחה. בסביבה זו יש גשרים לא מעטים, וברנס עצמו הטיל ספק ביכולתו להצביע עליו. כדבריו (בת/11): „את הגישרון אני לא זוכר טוב וקשה לי למצוא אותו“. אף-על-פי-כן מצאו, כאמור, הוא הדין באיתור המקום, אם כי בערך בלבד, בו זרק הרוצח את גופת המנוחה.

החשנה לנשיא מ' ברפורת

- א (1) מונחת לפני טענתו בכתב של סניגור העותר במהלך משפטו (עורך-דין רום). לפיה הוטעה על-ידי איש משטרה לחשוב, שלא נערכה השוואה של טביעות האצבע של שולחו עם אלה שנמצאו בתיק המנוחה. למעשה, נערכה בדיקה כזאת והעלתה שאין הן זהות, אולם גם טביעות אצבעותיו של דמרי, שמצא את התיק (פתחו, בדק את תכולתו ולאור הפרסומים על הרצח — מסרו למשטרה), לא נמצאו שם. הוא הדין בטביעותיה של המנוחה עצמה ושל חשודים נוספים ברציחתה.
- ב לפיכך אין ללמוד דבר לכאן או לכאן מהמימצא השלילי בעת ההשוואה. שונה היה המצב, אילו העלתה בדיקת ההשוואה זהות, או דמיון מוחשי בין הטביעות בתיק לבין טביעותיו של חשוד כלשהו. הסתרת מימצא חיובי הייתה מהווה, לפחות לכאורה, הן „ראיה חדשה“ והן הצדקה להורות על משפט חוזר. לא כזה הוא המצב בענייננו.
- ג (2) ראיה חדשה, המחשידה את המשטרה, מבקש הסניגור למצוא בהיעלמותו או בהעלמתו של מסמך על תוצאות הבדיקה שנבדק שולחו בפולגראף בשיטת הפרטים המוחמנים (פח"מ).
- ד לא הייתי מסיקה דבר מהעובדה, ששנים לאחר תום המשפט — קל וחומר אחרי שאושר בערעור ובקשות לדיון נוסף ולמשפט חוזר נדחו אף הן — אין מוצאים מסמך כלשהו, מה גם שאין כלל לדעת מה או מי גרמו להיעלמו. מכל מקום, כידוע בבדיקות אלה אינן קבילות כלל כראיה. זו הפראקטיקה המושרשת היטב, וזו גם המלצתה של ועדה נכבדה בראשותו של השופט י' כהן (דין וחשבון הועדה לעניין פולגראף (משרד המשפטים, תשמ"א).
- ה התוצאות של הבדיקה הרגילה, לגבי המבקש ואחיו שמעון, היו מחשידות ביותר. אולם לא אכנס לפרטים אלה מהטעם הפשוט שאין זו ראיה קבילה, נימוק המשמיט גם את הקרקע מחמת לטענתו של הסניגור המלומד לגבי בדיקת הפח"מ.
- ו אגב, הבדיקה הרגילה היא מיום 21.4.75, היינו אזורי ההודאה ת/11 והשיחזור, עובדה המצביעה על ניסיונו של ברנס לחזור בו מן ההודאה ועל נכונות המשטרה לבדוק אם יש ממש בכפירתו. לאותה מטרה (כזכור) נגבתה הודעתו הראשונה של בוחבוט שתאריכה 22.4.75, היינו, כאשר לכאורה כבר תמה החקירה ונשלמה.
- ז (ח) הסניגור המלומד ביקש לראות „ראיה חדשה“ גם בראיות שהיו קיימות במהלך המשפט אך לא הרבאו במשפט. כזאת היא, למשל, הודעתו של יוסף זקל מיום 22.10.74, המכילה תיאור של נערה, אותה ראה במרכז הכרמל בליל הרצח בשעה 22.30 והדומה דמיון רב בלבושה ובמראה למנוחה. יצוין, שגם שניים אחרים, שנקראו להעיד, טענו

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

שפגשו נערה דומה. לא היה דבר שימנע בעד ההגנה להזמין גם את יוסף דקל, ואם נמנעה מלעשות כן, הרי זה עניינה בלבד.

אין, כאמור, להכיר בראיה לצורך עריכתו של משפט חוזר, אם זו יכולה הייתה להיות בידי הנידון או יכלה להיות ידועה לו, כלל עליו חזרתי פעמים מספר בהחלטתי זו.

מר תוסיה-כהן דימה למצוא פירוש מרחיב במ"ח 3/81 (1) (ראה נספח י"ז). תמימת דעים אני עם הנאמר שם (בעמ' 5) מפי הנשיא דאז לנדוי:

"בחוות דעתו של היועץ המשפטי הוזכרה גם החלטה שנתתי לא מכבר במ"ח 2/81 (לא פורסם). די לומר על כך ששם היתה הראיה ששמה למבקש עילה לבקשתו מצויה בתיק החקירה המשטרית שהיה שם פתוח לעיונו של סגור המבקש, כמו שהוסבר בגוף ההחלטה; מה שאין כן כאן, שהראיה לא היתה גלויה בפני פרקליטו דאז של המבקש."

אולם אני מוצאת בנאמר בסיס לטענה. נהפוך הוא, עולה מהציטוט, כי חומר, שהיה מצוי בתיק החקירה המשטרית והיה פתוח לעיונה של ההגנה, אינו בכלל ראיות, העשויות להצדיק עריכתו של משפט חוזר, אפילו בחרה ההגנה מטעמים השמורים עמה לא לעשות בו שימוש.

ייתכן שכל שלושת הצעירים — השניים שהעידו ויוסף דקל — האמינו, ואולי אף ממשיכים להאמין, שהם ראו את המנוחה לאחר השעה 21.00 של ליל הרצח. השעה המשווערת בה נפגש ברנס עם המנוחה. יתרה מזו, קשה מאוד לסמוך על לוח הזמנים של ברנס. דוגמה בולטת לכך ניתן למצוא ב"ת/29 מיום 30.10.74, הודעה שנגבתה עם מעצרו הראשון, שם טען, שגמד את הבחינה בשעה 18.45 (ראה עמ' 23 לפסק הדין במשפטו). למעשה הבחינה רק החלה בשעה 19.00 והסתיימה קרוב לשעה 21.00. לפנינו איפוא פער זמנים של שעותיים ומעלה לגבי שעת הסיום של הבחינה. כן הוכח, שברנס היה ללא שעון. אוסיף, שהרצח אירע אחרי חצות של אותו לילה, ועל-כן שעת הפגישה אינה כשלעצמה בגדר פרט חשוב.

(ט) בשאר הטענות לא מצאתי, בכל הכבוד, ממש, ולא אטרח לפרטן.

שקלתי שקול היטב, שמא יש בכוחן המצטבר של "הראיות" דלעיל, יחד עם החומר שהיה לפני בית המשפט בראשונה, כדי לעורר ספק המצדיק היענות לבקשה. אף הגדלתי לעשות ושקלתי את מה שניתן, ולו גם בדוחק, לראות כ"ראיות חדשות", לא רק יחד עם החומר שהיה לפני בית המשפט אלא גם יחד עם החומר שהיה ושלא נעשה בו שימוש. נהגתי כך נוכח העובדה, שאדם, שהורשע בדין לאחר דיון ממצה, ממשיך לטעון שהוא

המשנה לנשיא מ' בן-פורת

חף מפשע, טענה שוודאי מעוררת תמיהות והרהורים בלב אנשים רבים, שמא נפל ברנס קרבן לטעות משפטית או לעלילה משטרית.

א המסקנה אליה הגעתי היא, שאין הצדקה להורות על עריכתו של משפט חוזר. ההרשעה מבוססת היטב, ולא הובאה לפניי ראיה, העשויה לשנות את התוצאה לטובתו של ברנס.

ב אף-על-פי-כן לא הייתה טרחתו של משרד המשפטים לשווא. יש לברך על רגישותו לזעקת אדם שהוא חף מפשע ועל העמל זורב שהשקיע כדי ללקט כל גרגיר, שעשוי היה לתמוך בספק באשמת הנידון.

ג אשר לברנס, יש להדגיש, שאפילו הוקל עונשו, הוא ריצה שנים לא מעטות של מאסר בפועל, ויש לקוות, שלא יקשה עליו להתערות בחיי החברה מחדש מבלי שההרשעה תהיה לו לרועץ. אין ספק שהוא התייסר, וכנראה גם ממשיך בלבו פנימה להתייסר, על המעשה. השערתי היא, שקשה לו לחיות עם הרעיון, שידיי ביצעו אותו מעשה, עד שהוא מבקש להשתכנע בדרכים מדרכים שונות, שהדבר מעולם לא קרה. המוצא ממצב נפשי זה הוא, לדעתי, בקבלת עזרה מתאימה של מומחה לדבר, וחבל אם לא יבחר בדרך זו.

ד על יסוד השיקולים דלעיל אני דוחה את הבקשה.

ניתנה היום, כ"ה באדר תשמ"ה (18.3.85).

ה

ו

ז